

Biała

pow. Giałbki

(AS)

B i a ł a /dek. Mszczonów/

Raw

I

Biała była dawnym grodem kasztelańskim, wspomnianym pierwszy raz pod r. 1278, zapewne młodszym od grodu w Rawie, który stał się także ośrodkiem księstwa i powiatu. O parafii jest pierwsza wzmianka pod r. 1368 /pleban Jakub, notariusz Ziemowita III/. Kościół św. Wojciecha wydaje się starodawną fundacją z XI wieku, sądząc z niezwykle wielkiej rozległości parafii i bardzo hojnego uposażenia plebanii. Po wydzieleniu okolicznych parafii należało do Białskiej w XVI wieku około 70 miejscowości w połowie zajmowanych przez drobną szlachtę. W

./.

uposażeniu miała plebania wieś Chrząższczew Mały oraz liczne dziesięciny z miasta i z 33 wsi parafii, nadto w Byszewie /par. Rawa/, z wójtostwa wsi parafialnej Cielądz, z pięciu wsi w parafii Lewin, wreszcie wydzielone dla wikariuszy i nauczyciela dziesięciny z 21 wsi. Biała była jeszcze 1472 wsią, przed 1506 miastem. Prawo patronatu należało do monarchy, przywłaszczali je sobie niekiedy tenutariusze. Pleban bialski i biskup chełmski, proboszcz kapitulny włocławski Mikołaj Kościelecki /+ 1518/ zyskał od króla Aleksandra cesję patronatu i inkorporację beneficjum biskupom chełmskim, a od biskupa poznańskiego Jana Lubrańskiego

Nowacki, Dzieje II, s.528

c.d.II

Bala

[ok. 1304²] Paw. Rawa / Brata
(1295, 1501, 1526)

de B. castellanus Laurent. et Popien

MK. 41, 171

Bala

Boleslaus dux intuentes ^{1295 [xvi]} sericia
 comitis Laurentii heredis de Po-
 pyen castellani nostri de Bala, re-
 donauimus hereditatem Popyen vi-
 delicet et Myleneryno, quas ex
 successione paterna collacione
 principum predecessorum nos-
 tro rum possidere dinoscitur.

Santes sibi venacionem et in-
 bonis nostris videlicet

Kopł. Dypl. ks. Maz., s. 31-33, nr XL1 (MK)

ND APO-3 PWH Olsztyn, zam. 2986/S
Olszt. Z. Graf. Tz. 2232 (131.000) Karton 5 Kl. 180 g 61x36 30.8.61

Budry s. heroniz, liceat* venari
dicto comiti Laurencio sue-
que posteritati. Deditimus e-
ciam sibi falconem in here-
ditate sua predicta Poppyen.
Absolvimus eciam villas pre-
dictas et earum villanos
a citatione cuiuslibet castri
castellani et iudicum nos-
trorum.

57, K. 189)

Byala

16-21. V. 1334
(1415)

KWp II nr 1131, s. 461 Siemowit II wiski potwierdza uposażenie
klasztora w Żerowie

Actum Rave infra octavas Penthecostes, AD mill. trecent. tric-
simo quarto, presentibus nostris subscriptis nobilibus: comite
Andrea Mosozioch castellano de Byala, comite Nyemyerza
iudice curie nostre, comite Warschone de Zhelasna lapifero
nostro, comite Florianio de Stazeszino venatore magno, duo
Vencerhao can.º ecd. Ploc.^{is} procuratore nostro Ravausi, comite
Petro Mosozioch subcamerario nostro, et aliis --.

Byala

26^X od. 1434

Semovitus V Masoviae dux/ testificatur
Elisabethi de Przelusky cum pueris
Andrea, Margaretha, Anna et Catha-
rina campum Starepolye in Vierzsky
Cyzimkoni et Joanni fratribus pro
40 sexagenis vendidisse. ~~Wierchy~~

Wierchy w par. Lewin, na pól. od Białej.

dok. wystawiony w Białej, f. 3 ante Simonis et Jude.
czyli we wtorek [zapewne dzień targowy i sądowy].

MK 66, 221

MRPS S. 686

Bygala

Rawa / (1440)

Memoratus dux hinc. : belka de Olyesmyh ad Abraham
de Lanczenyae iudici Rora. praeta super fl. Mogil-
mica et ripam ex opposto eorundem praetorum in 200
moveris gr. in agr. perdidit. Abraham molendinum in eodem fl.
construere potuit.

" civitas ad districtum Rawa et Bygala "

[procuratorowy powiat sądowy w Białej]

craft. ^{pag.} str. 7 (no kat. 12 19)

Paw. Kawa/Biarsa

Byala

ritla ducalis in terra Pawen.

(1742)

dux donet Mart^o Sidren de Goslini aream in B.

lin Dobronis dicti Dobreci, pene aream filii

Jablonowa, -- [proclitum] proclitum ad cir[...]^{nes} Kuro-

nowy et tergo talem ad fluvium Byala

M. K. 396, 15c ✓

Paw. Rawa / Białe

Byala (1450)

in Sylve
sors ~~dieta chysua~~ in sinistra manu
de Sylve in B. in terra Pawels.
(progreiendo --)

M. X. 337, 85.

Paw. Rawaf

Byala

(1452)

villa lucaly in distr. Rowensi

que erat Yesso vesillifero olim Johanssoni.
obligata, eximitur

M. K. 337. 101

Law. Raris / Biata

[Byala] prout (1257)

(~~re dicitur~~ transactio bonis in Paradi,
in terra Raris.)

prout hoc in libro Byelskysze habet

M.V. 33 340, 127-

Byala.

row
30 VII 1472

Corinnus rex Cristiano de Ossuchow
castellano Ravenni 50 mare. in
villa B. districtus Ravennis, inscribit.

M.K. XII, 81

Matr. R. P. Linn. I, 842
nr-

Briale oppidum

Raw
4VI 1498

Rex testificatur vicecomes ossu-
chowski pro rebus suis Ossuchas in
distr Sochaczewensi ... eodem fecisse
centroctidum quod vicecomitis ...
Mosluae Brzemiezki summan ... seu
litteras ... super oppidum regale
Prysla in distr. Rawensi ... repone
debet.

ven XVI 204

u RP 5II, 1228
vr

Byala opidum

Rav/ Biatu
(~~1500~~)
1501

Rex ... dat Johanni Ossuchnos-
ki concessum obligandi sortem
suam tenentiae ipsius oppidi regalis
Byala in terra Ravensi sibi,
Pravasthae de Trozyana

UK XIX 43

M R P SII 1536

Byzake oppidum

Rav/

1 \bar{V} 1501

Rex ... dicit Johanni Osseckenski
censusum obligandi sortem
suam tenutae oppidi regalis B.
in terra Ravensi siti, Prandolthae
de Trozyane.

M K XIX 43

M R P S II, n. 1536

Byala oppidum

Raw/
8. XI. 1503

Rex consentit, ut Hedwiga et Catharina
filiae Dobeslavi Orzipowicz de Zakre-
wo terrigenae Ravensis, pacifice possi-
deant domum Schatharlimkys et
agrum Barthowoki ad oppidum B.
terrae Ravensis pertinentia et patri
earum cetera in summa obligata.

Zakrewo, bial, Brata.

dom Satarlińskiego (?)

M.K. XX, 108

M.R.F.S. III, nr. 952

Raw/

Byala oppidum

28. XII. 1503

Lex ad petitionem Prandothae de
Troszana castellani Gostinensis oppi-
dum regale B. terrae Rawensis
Abrahamae de Zaluska pincernae Ra-
wensi obligare admittit.

M. K. XIX, 118

M. P. P. S. III, mf. 1066

Radom, 11.IV.1504

Byala

Rex virgines Hedwigim et Catharinom
filias olim Dobeslai Ozep de Zakre-
wo liberat a bellica expeditione
de bonis regalibus Byala terrae
Ravensis tam diu, quam diu
utraque illarum non nupsevit.

MK. XXI.153

MRPS.2015

Ravenna/Byata

Byata oppidum

15. IX. 1505

Datus est consensus Hermolao Sathkowsky
ad eximendum oppidum B in terra
Ravennitum, de manibus Valentini
et Joannis germanorum de Orvelio
in summis pecuniarum in et super
eodem oppido iuste inscriptarum, alias
iuxta vim et continentiam litterarum
capitalium etc. in forma cancellariae.

M. K. XXII, 6

M. R. F. Saum. III, no. 2409

Byala villa

22 dec, 1521

Regia Mtas Iacobo de Buczacz de villa
Byala terrae Ravensis, ad ecclesiam
suam Chelmensem pertinente, denuo
oppidum iure theutonico locare admittit,
ibidemque fora annua unum pro transla-
tionis Adalberti (20 oct) et aliud pro Bar-
barae (4 dec), septimanale vero singu-
lis feris tertis instituit.

Biata - targ wtorlowy
[Rawa - targ cewartkowy]

MK r. 37. 327

MRPS t. IV, 4017

Raw/Biata

Byala

1521

Lex Jure de Burgoz de ville B.
terrae Rovensis ... denuo opidum
iure Hedouico locore admittit --
Fore annuo. --- admittitur.

urc 37, 327

ur RPS IV 1 4017

11 mar, 1544

Byala

Litterae Semoviti V Masoviae ducis
datae in Byala f. 3 ante Simonis
et Judae (26 oct.) anno 1434 super
venditione campi Starepolze
confirmatur.

MK. 66, 221

MRPS +.IV 21449

Biała w 2. raw.

1557

Wierzbowski T., Uchańsciana
t. V s. 147 : J. Uchański bp chełmski pozywa Jana
Chrząszciewskiego o szkody i pobicie mieszczan Białej
[na podstawie : A. z. i gr. warsz.]

Biała - komora celna.

1564-5

Lustracje województwa rawskiego 1564 i 1570, wydane
Z. Kądzińska, Warszawa 1959, s. 6. „Cto ziemie rawskie
wybierają na cześć komorach: w Rawie, w Jeżewie,
w Głownie, w Budziszewicach, w Mogilnicy i w Białej.
(Dochody oszacowano na 150 zł rocznie)

toż w 1570r., tamże s. 154; (szacunek dochodów obniżony
do 110 zł).

tak toż w XVII w.